

Závazné pokyny pro vyplňování statistického formuláře: A (MZ) 1-01: Roční výkaz o činnosti zdravotnických zařízení pro obor

tuberkulózy a respiračních nemocí

Statistická zjišťování Ministerstva zdravotnictví jsou součástí Programu statistických zjišťování v České republice na rok 2010. Tento program byl zveřejněn ve Sbírce zákonů ČR, v částce 125 ze dne 13. 11. 2009, formou vyhlášky č. 386/2009 Sb., která v příloze 2 obsahuje seznam statistických zjišťování prováděných ministerstvem. Program byl sestaven v souladu se zákonem č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů.

Výkazy řady A (MZ) 1-01 slouží k získání základních informací o zdravotnických zařízeních a o činnosti jednotlivých oborů z hlediska zajištění a potřeby zdravotní péče, pro zjištění vybraných údajů o zdravotním stavu obyvatelstva. Tyto informace slouží pro zpracování podkladů při stanovení zdravotní politiky státu na různých úrovních řízení a pro hodnocení objemu zdravotní péče.

Výkaz vyplňuje samostatně každé ambulantní oddělení (pracoviště) trn, včetně ambulantních částí nemocnic (dále ZJ), ve všech zdravotnických zařízeních bez ohledu na jejich zřizovatele. Výkaz zároveň vyplňují pracoviště kalmetizace.

Elektronické šablony pro vyplňování a předávání dat budou k dispozici na webové aplikaci pro jejich sběr: <https://snzr.uzis.cz/cud/index.html>. Pokud nemá ZJ vhodné technické vybavení může výjimečně předat pracovišti ÚZIS ČR vyplněný výkaz v listinné podobě.

Termín předložení: laskavě doručte do 15 dnů po ukončení sledovaného období.

Zákon č. 89/1995 Sb. ukládá všem zpravodajským jednotkám povinnost poskytnout úplně, správně, pravdivě a včas požadované údaje pro všechna statistická zjišťování uvedená v Programu statistických zjišťování (viz § 2 - vymezení pojmů, § 10 - program statistických zjišťování a § 26 – správní delikty). Ochrana důvěrných statistických údajů je zaručena výše uvedeným zákonem (viz § 16 - povinnost mlčenlivosti a ochrana důvěrných statistických údajů, § 17 – poskytování důvěrných statistických údajů a § 25 – správní delikty).

POKYNY PRO VYPLŇOVÁNÍ

Formuláře výkazu a pokyny pro jeho vyplňování jsou uveřejněny na internetových stránkách www.uzis.cz (NZIS).

Výkazy řady A (MZ) 1-01 jsou sestaveny ve tvaru univerzální matice (tabulky) pro zpracování počítačem. **Při vyplňování platí zásada, že se vyplňují pouze předepsané**

kolonky. Tam, kde bude údaj nulový, se do kolonky uvede pomlčka „-“. Část výkazu, která je začerněná se nevyplňuje.

Oddíl I. Pracovníci ve zdravotnictví

V ř. 11, 12 se sleduje evidenční počet zaměstnanců a počet zaměstnavatelů vybraných kategorií pracovníků. Charakteristika jednotlivých kategorií pracovníků je určena zákonem č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta, ve znění pozdějších předpisů, a zákonem č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), ve znění pozdějších předpisů. Vyhláška MZ ČSR č. 77/1981 Sb. byla zrušena v červnu 2004 (vyhláškou č. 393/2004 Sb.).

Vybrané kategorie pracovníků jsou uvedeny ve sl. 1 až 6 (lékaři, ZPBD = zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu a ostatní odborní pracovníci). Podrobnější vysvětlivky k evidenčnímu počtu zaměstnanců, k zaměstnavatelům, ke kategoriím pracovníků a tabulky pro přepočty úvazku jsou uvedeny v samostatných pokynech „METODICKÉ VYSVĚTLIVKY“, které jsou k dispozici na pracovišti ÚZIS ČR a na internetových stránkách www.uzis.cz (NZIS).

- sl. 3 ZPBD = zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu - § 5 až § 21a zákona č. 96/2004 Sb.
- sl. 6 Ostatní odborní pracovníci
Patří sem odborní pracovníci oddělení (pracoviště, zařízení), kteří nejsou uvedeni ve sl. 1 až 5.
- ř. 11 ve sl. 1 až 6 se vyplňuje počet fyzických osob pracujících na oddělení (pracovišti) k 31.12.
- ř. 12 přepočtené počty (úvazky k 31.12.) - rovná se součtu úvazků jednotlivých zaměstnanců a zaměstnavatelů k 31.12. Přepočet a součet jednotlivých úvazků se počítá na 3 desetinná místa. Do výkazu se přepočtené počty zaokrouhlují na 2 desetinná místa.

V zařízeních, kde není pro ambulantní část lůžkového oddělení stanovena výše úvazku lékaře nebo dalšího personálu a tito docházejí z lůžkové části oddělení, se při výpočtu úvazku vychází z ordinační doby ambulantního pracoviště a počtu pracovníků, kteří obvykle současně zajišťují ambulantní péči.

To znamená:

- **do počtu fyzických osob** se podle požadovaných kategorií vykázají všichni, kteří zabezpečují chod daného ambulantního pracoviště a v ordinaci se střídají,

- do přepočtených počtů se úvazek vypočte podle počtu hodin, po které je ambulantní pracoviště za týden provozováno a počtu osob zajišťujících ambulantní péči.

Poznámka: Upozorňujeme však, že je třeba zachovat návaznost vykazování počtu úvazků na tomto výkaze a počtu vykázaných úvazků na výkaze L (MZ) 1-02 o lůžkovém fondu ZZ a jeho využití za příslušné oddělení. Součet úvazků v jednotlivých kategoriích vykázaných na obou výkazech musí odpovídat celkovým úvazkům pracovníků oddělení.

ř. 13 smluvní pracovníci (úvazek k 31.12.)

Do tohoto řádku patří pracovníci, kteří pracují v daném zdravotnickém zařízení, ale nepatří do evidenčního počtu zaměstnanců ani do počtu zaměstnavatelů vykazující jednotky. Pracují tedy buď:

- na dohodu (o provedení práce nebo o pracovní činnosti - placeno z ostatních osobních nákladů (OON)),
- na smlouvu o dílo (dle občanského nebo obchodního zákoníku),
- jako spolupracující rodinný příslušník,
- fyzické osoby dočasně přidělené k výkonu práce prostřednictvím zprostředkovatelských agentur práce

ř. 14 Průměrný roční přepočtený počet pracovníků celkem (včetně smluvních) se uvádí za vykazované období na 2 desetinná místa takto:

součet přepočteného počtu pracovníků celkem (včetně smluvních) za jednotlivé měsíce
= sledovaného období
počet měsíců sledovaného období

Oddíl II. Počet ošetření na oddělení trn a osoby s rizikem onemocnění tuberkulózou nebo plicní rakovinou

Zahrnuje i činnost smluvních pracovníků, kterou pro dané zařízení vykonávají.

ř. 21, sl. 1 počet všech ošetření - vyšetření na oddělení tuberkulózy a respiračních nemocí. Za jedno ošetření (vyšetření) se považuje soubor všech výkonů provedených při ošetřování jedné fyzické osoby na témže oddělení (pracovišti, v bytě pacienta) při jedné návštěvě pacienta. Výkony provádí lékař nebo zdravotní sestra podle pokynů lékaře.

ř. 22, 23 sledují se osoby se zvýšeným rizikem onemocnění tbc nebo jinou mykobakterií - skupiny R 1, R 2

Skupina R 1 - do této skupiny se přeřazují osoby ze skupiny P II nebo M II jestliže:

- a) mají závažné přidružené nemoci,
- b) mají závažné přidružené podmínky,
- c) mají rozsáhlé zbytkové změny po léčení tuberkulózy nebo

Přidružené nemoci a přidružené podmínky vyplývají z formuláře povinného hlášení tbc a jiných mykobakterií.

Skupina R 2 - do této skupiny se zařazují osoby v kontaktu s bakteriologicky ověřenou tuberkulózou nebo jinou mykobakterií.

ř. 22, 23, sl. 2 ze sl. 1 muži

ř. 22, 23, sl. 3 ze sl. 1 ženy

ř. 22, 23, sl. 4 ze sl. 1 - osoby ve věku od narození do posledního dne před 20. narozeninami

ř. 22, 23, sl. 5 ze sl. 1 - osoby ve věku od 20 let do posledního dne před 25. narozeninami

ř. 22, 23, sl. 6 ze sl. 1 - osoby ve věku od 25 let a starší

ř. 24 až 26 sledují se osoby s vyšším rizikem onemocnění plicní rakovinou

ř. 24 kuřáci s vysokým konzumem cigaret U sledovaných kuřáků se jedná o množství vykouřených cigaret, hodnocené těmito kritérii: osoby kouřící minimálně 20 cigaret denně po dobu 20 let, popř. ve věku nad 45 let.

Oddíl III. Očkování BCG, vyšetření tuberkulinovým testem

Povinné vyšetření tuberkulinovým testem a očkování BCG se provádí podle vyhlášky MZ č. 537/2006 Sb.

V ř. 41 až 46 uvádí ambulantní oddělení (pracoviště) trn pouze údaje za své dispenzarizované pacienty.

ř. 41, sl. 1 BCG očkování u dětí ve věku 0 - 42 dní Jde o primovakcinaci, která se provádí na oddělení tuberkulózy a respiračních nemocí u dětí, které nebyly ze zdravotních či váhových důvodů očkovány v porodnici (tam ji zpravidla provádí dětský lékař).

ř. 41, sl. 2 až 4 BCG očkování - jde o děti (2, 11 leté) a ostatní osoby, které byly za sledovaný rok na oddělení trn očkovány na základě negativní tuberkulinové zkoušky.

ř. 42, sl. 1 neočkované děti ve věku 0 - 42 dní Jde o děti, které nebyly očkovány ani v porodnici, ani později v termínu 0 - 42 dní na oddělení tuberkulózy a respiračních nemocí.

ř. 43 až 45, sl. Mx II (výsledky tbk testu) - týkají se dětí (2, 11 letých) a ostatních osob, které za sledovaný rok podléhají povinné tuberkulinové zkoušce a podle výsledku tbk testu jsou jednoznačně zařazeny do jednoho řádku z ř. 43 až 45 bez ohledu na kontraindikace.

To znamená, že v ř. 43 jsou uvedeni všichni s negativní tuberkulinovou reakcí (výsledek tbk testu 0-5 mm), v ř. 44 všichni s výsledkem tbk testu 6-15 mm a v ř. 45 všichni s výsledkem tbk testu více než 15 mm.

Rozdíl ř. 43 a 41 vyjadřuje počet osob, které nemohly být BCG očkovány z důvodu kontraindikace.

sl. 4 ostatní osoby Patří sem všichni, kteří nespádají do sl. 1 až 3 - platí pro ř. 41, 43 až 46.

ř. 46 komplikace po BCG V tomto řádku jsou uvedeny všechny komplikace po BCG vakcinaci, které podléhají hlášení neobvyklých reakcí po BCG vakcinaci.

Oddíl IV. Dispenzarizovaní pacienti pro vybranou diagnózu nebo pacienti s vybraným chronickým onemocněním

V ř. 71 až 92 se sledují netuberkulózní onemocnění dýchacího ústrojí (N1 až N10), pro která je nutná dispenzarizace na ambulantním oddělení trn. Diagnózy jsou popsány podle Mezinárodní klasifikace nemocí (MKN-10). Kromě těchto nemocí si pozornost zaslouží i další chronické nemoci.

Onkologická onemocnění eviduje pneumolog na základě informace z příslušného odborného lůžkového oddělení nejčastěji jde o lůžkové oddělení trn, které zasílá na ambulantní oddělení trn opisy propouštěcí zprávy.

- sl. 5, 6 osoby nově přijaté (nově zjištěná onemocnění) Jde o nové případy, tj. onemocnění zjištěná za sledovaný rok poprvé v životě pacienta.
- ř. 75 počet osob s chronickou obstrukční plicní nemocí (CHOPN)
- ř. 76 z celkového počtu osob s CHOPN počet osob s onemocněním ve stadiu 0 - rizikové, tj. s normálními spirometrickými hodnotami, nemocní však mají příznaky chronické bronchitidy tj. kašel s expektorací, FVC/FEV1 % > 70, FEV1 (% NH) > 80
- ř. 77 z celkového počtu osob s CHOPN počet osob s onemocněním ve stadiu 1 - lehké, tj. FVC/FEV1 % < 70, FEV1 (% NH) ≥ 80
- ř. 78 z celkového počtu osob s CHOPN počet osob s onemocněním ve stadiu 2 - střední, tj. FVC/FEV1 % < 70, FEV1 (% NH) 50 - 80
- ř. 79 z celkového počtu osob s CHOPN počet osob s onemocněním ve stadiu 3 - těžké, tj. FVC/FEV1 % < 70, FEV1 (% NH) 30 - 49
- ř. 80 z celkového počtu osob s CHOPN počet osob s onemocněním ve stadiu 4 - velmi těžké, tj. FVC/FEV1 % < 70, FEV1 (% NH) < 30 nebo FEV1 < 50 % a PH nebo RI
- ř. 76 – 80 FVC - usilovná vitální kapacita, FEV1 - usilovný expirační objem za 1 sekundu, hodnota FEV1 se udává v % náležité hodnoty (NH), PH - plicní hypertenze, RI - respirační insuficience
- ř. 81 počet osob s asthma bronchiale celkem
- ř. 82 z počtu osob s asthma bronchiale celkem počet osob s onemocněním ve stadiu 1 - intermitentní, denní příznaky < 1x týdně, noční příznaky < 2x měsíčně, FEV1 ≥ 80 %, PEF ≥ 80 %
- ř. 83 z počtu osob s asthma bronchiale celkem počet osob s onemocněním ve stadiu 2 - lehké perzistující, denní příznaky > 1x týdně < 1x denně, noční příznaky > 2x měsíčně, FEV1 ≥ 80 %, PEF ≥ 80 %
- ř. 84 z počtu osob s asthma bronchiale celkem počet osob s onemocněním ve stadiu 3 - středně těžké perzistující, denní příznaky denně, noční příznaky > 1x týdně, FEV1 60 - 80 %, PEF 60 - 80 %

- ř. 85 z počtu osob s asthma bronchiale celkem počet osob s onemocněním ve stadiu 4 - těžké perzistující, denní příznaky denně, noční příznaky často, FEV1 ≤ 60 %, PEF ≤ 60 %
- ř. 82 - 85 FEV1 - usilovný expirační objem za 1 sekundu, hodnota FEV1 se udává v % náležité hodnoty (NH), PEF - vrcholový výdechový průtok, hodnota PEF se udává v % osobní nejlepší hodnoty (ONH).

Pokud nejsou splněny všechny ukazatele resp. charakteristiky pro daný stupeň astmatu, je nutné pacienta zařadit do stupně vyššího.

Řádky 82 až 85 se týkají zdravotního stavu osob před léčbou astmatu. Druhou možností je zařazení podle složení a dávkování každodenní preventivní léčby (viz. Globální strategie péče o astma a jeho prevenci, ČIPA 2003).

Vazby:

Oddíl I.

ř. 14 alespoň jeden sl. ≠ 0

Pokud je v některém sloupci vyplněn ř. 12 nebo 13, pak v tomto sloupci musí být vyplněn i ř. 14 (neplatí naopak).

Pokud ř. 12 ≠ 0, pak ř. 11 ≠ 0 ve stejném sloupci, a naopak,

platí pro všechny sloupce

ř. 11 ≥ ř. 12, týká se sl. 1 až 6

Oddíl II.

ř. 21, sl. 1 ≠ 0, neplatí pro PRACOV = 97

sl. 1 = sl. 2 + 3 pro ř. 22 až 26

sl. 1 = sl. 4 + 5 + 6 pro ř. 22 a 23

Oddíl III.

ř. 41 ≥ ř. 46, týká se sl. 2 až 4

Oddíl IV.

sl. 1 ≥ sl. 3, týká se ř. 71 až 92

sl. 1 ≥ sl. 5, týká se ř. 71 až 92

sl. 2 ≥ sl. 4, týká se ř. 71 až 92

sl. 2 ≥ sl. 6, týká se ř. 71 až 92

ř. 75 = ř. 76 + ř. 77 + ř. 78 + ř. 79 + ř. 80, týká se sl. 1 až 6

ř. 81 = ř. 82 + ř. 83 + ř. 84 + ř. 85, týká se sl. 1 až 6